

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
к. філос. н., доцент
І.М. Савицька
« » 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засідання кафедри педагогіки
Протокол № 8 від «10» червня 2022 р.
Завідувач кафедри, д. пед. н.
Р.В. Сопівник

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП
О.В. Васюк

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ОСНОВИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ”

Галузь знань 01 «Освіта»
Спеціальність 015 «Професійна освіта»
Спеціалізація 015.37 «(Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології)»
Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробники: доцент кафедри педагогіки, к. пед. н. Маценко Л.М.

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни
 „Основи профорієнтаційної роботи”
 (назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Напрям підготовки	(шифр і назва)	
Спеціальність	015 «Професійна освіта» (шифр і назва)	
Спеціалізація	015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Галузь знань	01 «Освіта» (шифр і назва)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	немає (назва)	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2 (скорочений термін)	
Семестр	6	
Лекційні заняття	26 год.	
Практичні заняття	26 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна робота	68 год.	
Індивідуальні завдання	0 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 4 год.	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - надання допомоги студентам у засвоєнні основних закономірностей профорієнтаційної роботи викладача, оволодінні пакетом знань і навичок, необхідних для здійснення успішної професійної педагогічної діяльності.

Завдання - вивчення теоретичних проблем профорієнтації молоді, характеристика ролі і місця загальноосвітньої школи в процесі профорієнтації; озброєння майбутніх організаторів профорієнтаційної роботи знаннями її методики, а також практичними вміннями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: предмет, завдання та принципи професійної орієнтації, історію її виникнення, розвитку та сучасний стан; теоретичні основи професійної орієнтації; психолого-педагогічні основи професійного самовизначення особистості; методи, функції та напрями профорієнтації.

вміти: планувати, організовувати і проводити різні форми профорієнтаційної роботи серед дітей та молоді.

Компетентностями, якими повинен володіти здобувач після вивчення дисципліни є:

- Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для розв'язання різноманітних задач у навчальній та практичній діяльності.
- Здатність до ефективного пошуку, структурування інформації, її адаптацію до особливостей педагогічного процесу і дидактичних вимог.
- Здатність використовувати комп'ютерну техніку, програмні засоби, комп'ютерні мережі та інтернет-ресурси для пошуку, обробки, зберігання і подання інформації відповідно до особливостей педагогічного процесу і дидактичних вимог.
- Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.
- Здатність налагоджувати контакт у спілкуванні зі студентами, батьками (особами, які їх замінюють), колегами.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- скороченого терміну денної форми навчання.

Змістовий модуль 1. Профорієнтація як система взаємопов'язаних компонентів.

Тема 1. Розвиток професійної орієнтації.

1. Сутність професійної орієнтації.
2. Історія становлення профорієнтації.
3. Розвиток професійної підготовки молоді у країнах далекого зарубіжжя (у Німеччині, США, Японії, Великій Британії).
4. Методологічний аспект державної системи професійної орієнтації населення України.

Тема 2. Основні напрямки профорієнтаційної роботи.

1. Функції профорієнтації.
2. Професійна освіта як напрям профорієнтації.
3. Розвиток інтересів, схильностей школярів у різних видах діяльності як напрям профорієнтації.
4. Професійна консультація як напрям профорієнтації.
5. Професійний відбір як напрям профорієнтації.
6. Професійна адаптація як напрям профорієнтації.

Тема 3. Сутність та принципи професійного відбору.

1. Історичі аспекти профвідбору.
2. Завдання системи професійного відбору на сучасному етапі.
3. Суть та види професійного відбору.
4. Принципи професійного відбору.

Тема 4. Професіографія як підсумок вивчення трудової діяльності

1. Принципи системної професіограми та алгоритм її складання.
2. Методи визначення професійно важливих якостей.

Тема 5. Класифікація професій.

1. Ретроспективний аналіз підходів до класифікації професій.
2. Загальна класифікація професій.
3. Характеристика типів особистості.
4. Характеристики професійного середовища

Змістовий модуль 2. Управління профорієнтацією

Тема 6. Професійна адаптація.

1. Поняття «професійна адаптація. Соціально-професійний ріст.
2. Види і показники професійної адаптації.

Тема 7. Принципи керування профорієнтацією.

1. Принципи керування профорієнтацією.
2. Функції управління профорієнтацією.
3. Етапи і методи керування профорієнтацією.

Тема 8. Особистість школяра в системі управління професійною орієнтацією.

1. Етапи професійного самовизначення.
2. Професійне самовизначення підростаючого покоління.
3. Основні цілі та завдання управління профорієнтацією в загальноосвітній школі.
4. Завдання профорієнтації на різних етапах професійного самовизначення школярів.

Тема 9. Профільне навчання в загальноосвітніх навчальних закладах.

1. З історії профілізації вітчизняної старшої школи.
2. Зарубіжний досвід організації профільного навчання у старшій школі.
3. Мета, завдання і принципи організації профільного навчання.
4. Структура профільного навчання.
5. Форми організації профільного навчання.
6. Ефективна профілізація як перспектива розвитку профільного навчання.
7. Допрофільна підготовка.
8. Шкільний підручник і профільна освіта.

Змістовий модуль 3. Профорієнтаційна робота педагога

Тема 10. Організаційна структура управління профорієнтацією.

1. Організаційна структура управління в школі.
2. Рада з профорієнтації. Члени ради та їх обов'язки.

Тема 11. Планування профорієнтаційної роботи.

1. План з профорієнтаційної роботи.
2. Календарний і комплексний план профорієнтації.
3. План класного керівника з профорієнтаційної роботи.
4. План профорієнтаційної роботи педагога.

Тема 12. Координація профорієнтаційної діяльності.

1. Навчально-методичний кабінет профорієнтації.
2. Районний центр профорієнтації.
3. Міжшкільний навчально-виробничий комбінат.
4. Механізм управління професійною орієнтацією школярів.

Тема 13. Професійна консультація – регулятор професійного самовизначення учнів.

1. Поняття професійної консультації.
2. Етапи професійної консультації.

Тема 14. Контроль – важлива ланка в управлінні професійною орієнтацією школярів.

1. Вимоги до контролю.
2. Види контролю.

Тема 15. Навчально-методичний кабінет професійної орієнтації – центр профорієнтаційної роботи в школі.

1. Навчально-методичний кабінет професійної орієнтації в школі.
2. Допомога вчителів в профорієнтаційній роботі.
3. Робота навчально-методичного кабінету професійної орієнтації з батьками учнів.
4. Взаємодія з районною (міською) міжвідомчою радою з профорієнтації.
5. Взаємодія з базовими підприємствами.

Тема 16. Профорієнтаційна робота вчителя-предметника

1. Форми профорієнтаційної роботи учителя-предметника.
2. Підготовка школярів до усвідомленого вибору професій на заняттях навчального курсу «Людина і світ професій».
3. Навчальний курс «Моя майбутня професія: правила вибору».

Тема 17. Профорієнтаційна робота педагога

1. Основні напрямки профорієнтаційної роботи педагога.
2. Організація і проведення профорієнтаційних уроків.
3. Організація і проведення професіографічних досліджень.
4. Організація і проведення професіографічних зустрічей.
5. Організація і проведення професіографічних екскурсій.

Тема 18. Здійснення індивідуальної професійної консультації учнів педагогом

1. Вивчення особистості учня із метою професійної консультації.
2. Діяльність педагога в конкретних профконсультаційних ситуаціях.

Тема 19. Роль класного керівника у профорієнтаційній роботі учнями

1. Організація цілеспрямованої діяльності учнів із підготовки до свідомого вибору професії.
2. Формування інтересів і нахилів учнів.
3. Розвиток здібностей учнів.
4. Залучення учнів у різноманітні види трудової діяльності.
5. Вивчення нахилів і інтересів.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Профорієнтація як система взаємопов'язаних компонентів												
Тема 1. Розвиток професійної орієнтації	8	2	2			4						
Тема 2. Напрямки профорієнтації	8	2	2			4						
Тема 3. <u>Управління професійною орієнтацією</u> молоді	8	2	2			4						
Тема 4. <u>Функції управління профорієнтацією</u>	8	2	2			4						
Тема 5. Особистість школяра в системі управління професійною орієнтацією	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	40	10	10			20						
Змістовий модуль 2. Управління профорієнтацією												
Тема 1. Організаційна структура управління профорієнтацією в середній загальноосвітній школі	10	2	2			6						
Тема 2. Планування профорієнтаційної роботи	10	2	2			6						
Тема 3. Коордиція – важлива функція управління профорієнацією.	10	2	2			6						
Тема 4. <u>Професійна консультація</u>	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8			24						
Змістовий модуль 3. Профорієнтаційна робота педагога												
Тема 1. Вивчення особистості учні в його професійному самовизначенні	10	2	2			6						

Тема 2. Роль педагога в орієнтації учнів на вибір професії	10	2	2			6						
Тема 3. Роль класного керівника у профорієнтаційній роботі з учнями	10	2	2			6						
Тема 4. Здійснення індивідуальної професійної консультації учнів	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 3	40	8	8			24						
Усього годин	120	26	26			68						

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Розвиток професійної орієнтації	2
2	Тема 2. Напрямки профорієнтації	2
3	Тема 3. Управління професійною орієнтацією молоді	2
4	Тема 4. Функції управління профорієнтацією	2
5	Тема 5. Особистість школяра в системі управління професійною орієнтацією	2
6	Тема 6. Організаційна структура управління профорієнтацією в середній загальноосвітній школі	2
7	Тема 7. Планування профорієнтаційної роботи	2
8	Тема 8. Коордиція – важлива функція управління профорієнтацією	2
9	Тема 9. Професійна консультація	2
10	Тема 10. Вивчення особистості учні в його професійному самовизначенні	2
11	Тема 11. Роль педагога в орієнтації учнів на вибір професії	2
12	Тема 12. Роль класного керівника у профорієнтаційній роботі з учнями	2
13	Тема 13. Здійснення індивідуальної професійної консультації учнів класним керівником	2

Шкала оцінювання

Таблиця розподілу оціночних балів за виконання різних видів навчальної діяльності з кожного модуля та «вага» кожного модуля

у загальній рейтинговій оцінці

Види навчальної діяльності	Розподіл оціночних балів	«Вага» кожного модуля у загальній рейтинговій оцінці, %
Модуль 1	100	35
Практичне заняття 1	10	
Практичне заняття 2	10	
Практичне заняття 3	10	
Практичне заняття 4	10	
Практичне заняття 5	10	
Самостійна робота 1	20	
Тест до модуля 1	30	
Модуль 2	100	35
Практичне заняття 6	10	
Практичне заняття 7	10	
Практичне заняття 8	10	
Практичне заняття 9	10	
Практичне заняття 10	10	
Самостійна робота 2	20	
Тест до модуля 2	30	
<i>Підсумкова атестація</i>	30	30
Екзаменаційний тест	10	
Співбесіда	20	

2. Таблиця співвідношень національних оцінок та оцінок ECTS

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Процент студентів, які досягають відповідної оцінки в Європейських університетах	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Відмінно	A	10	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	25	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 - 89
	C	30	ДОБРЕ – в загальному	74 – 81

			правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
Задовільно	D	25	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 - 73
	E	10	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	–	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 - 59
	F	–	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 - 34

Друковані та інтернет-джерела

Рекомендована література

Базова

1. Теслюк В.М. Основи профорієнтаційної роботи: навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 304 с.
2. Волков Б.С. Основы профессиональной ориентации : учеб.пособие для вузов / Б.С. Волков. – М. : Академический Проект, 2007. – 333 с.
2. Гладкова В.М. Профорієнтація : навч.посіб./ В.М. Гладкова. – Львів : Новий-Світ, 2007. – с.
3. Довідник професій / упоряд. Д.О. Закатнов, Н.В. Жемера, М.П.Тименко. - К. : Українська книга, 1999. - 312 с.
4. Климов Е.Л. Психология профессионального самоопределения / Е.Л. Климов - Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. - 512 с.
5. Корольчук М.С. Теорія і практика професійного психологічного відбору: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк. - К. : Ніка-центр, 2006. - 536 с.
6. Кроки до самопізнання. Журнал для визначення профілювання / упоряд.Н.О.Лук'яненко ; за ред. О.О.Новака. - Полтава, 2008. - 40 с.

7. Підготовка до професійного навчання і праці (психолого-педагогічні основи) : навч. метод. посіб. / за ред. Г.О.Балла, П.С.Перепелиці, В.В.Рибалки. - К. : Наукова думка, 2000. -188с.

8. Професійна діагностика / упоряд. Т. Гончаренко. - К. : Загальнопед. газ., 2004. - 120 с.

Допоміжна

1. *Бурлачук Л.Ф.* Психодіагностика : учебник для вузов / Л.Ф.Бурлачук. - СПб. : Питер, 2005. - 351 с.

2. *Вітковська О.І.* Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації / О.І. Вітковська. - К. : Наук. світ, 2001. - С. 64-74.

3. *Гончаренко С.У.* Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. - 376 с.

4. *Гончарова Н.О.* Основи вибору професії : консультативний тренінг /Н.О.Гончарова / за ред. В.Ф.Моргуна. – Полтава : АСМІ, 2007. - 48 с.

5. *Готовність* учня до профільного навчання // упоряд. : В.Рибалка / за ред. С.Максименка, О.Главник. - К. : Мікрос - СВС, 2003. - 112 с.

6. *Грабська О.І.* Профорієнтаційна робота зі школярами у гімназії // Рідна школа. - 2004. - №10. - С 16-17.

7. *Григораш О.* Структура визначення профільності навчання і довузівська підготовка в Херсонському обласному ліцеї / О. Григораш // Імідж сучасного педагога. - 2001. - № 6. - С 62-63.

8. *Єгорова Є.В.* Психологічне дослідження професійного самовизначення старшокласників з різним типом усвідомлення проблеми вибору професії / Є.В. Єгорова// Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні. – Харків : ОВС, 2002. - С. 384-394.

9. *Жемера Н.* Вибір професії : престиж чи усвідомленість? / Н.Жемера // Директор школи. - 2001. - № 45. - С.10.

10. *Калюжна Ю.І.* Психологічні основи здійснення профорієнтаційної роботи зі шкільною молоддю / Ю.І. Калюжна // Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти / упоряд. П.І. Матвієнко, Н.І. Білик, О.О. Новак. – Полтава : ПОІППО, 2006. - С 168-176.

11. *Кличко Н.Л.* Формування професійних інтересів у майбутніх фахівців / Н.Л.Кличко // Рідна школа. -2001. - №2. - С 48-49.

12. *Концепція* профільного навчання в старшій школі. Документи // Завуч. - 2004. - №16. - С. 3-13.

13. *Мельник О.В.* Основи вибору професій : експериментальна програма та збірник практичних завдань / О.В. Мельник, В.П. Романчук. - К. : Інститут проблем виховання АПН України, 2001. - 98 с.

14. *Моргун В.Ф.* Багатовимірна психодіагностика досягнень учня як перший крок профільної освіти / В.Ф. Моргун // Практична психологія та соціальна робота. - 2006. - №1. - С.1-5.
15. *Моргун В.Ф.* Психологічний супровід професійної орієнтації / В.Ф. Моргун // Психолого-педагогічний супровід профілізації освіти : теорія і практика. Мат-ли Всеукр. н.-п. конф. (Полтава, 10-11 грудня 2008 р.) / за ред. В.Ф. Моргуна. – Полтава : ПОППО ім. М.В.Остроградського, 2008. - С. 29-31.
16. *Пазюченко Т.М.* Професійна орієнтація на педагогічну працю : консультативний тренінг : метод. посіб./ Т.М. Пазюченко. — Київ, 2000. – 116 с.
17. *Пряжников Н.С.* Личная профессиональная перспектива / Н.С. Пряжников // Школьный психолог. - 2000. — №16. - С. 14.
18. *Пряжников Н.С.* Профориентационные игры (проблемные ситуации, задачи, карточные методики) : метод. пособ. / Н.С. Пряжников. - М. : МГУ, 1991. – 86с.
19. *Пряжников Н.С.* Перспективы отечественной профориентации / Н.С. Пряжников // Школьный психолог. - 2000. - №19. - С. 5.
20. *Психологія праці та професійної підготовки особистості : навч. посіб. / за ред. П.С.Перепелиці, В.В.Рибалки. – Хмельницький : ТУП, 2001. - 330 с.*
21. *Рибалка В.В.* Психологія професійного самовизначення для здорових старшокласників : метод. реком. / В.В.Рибалка. - К. : ІПППО АПН України, 2004. - 24 с.
22. *Рибалка В.В.* Співвідношення між соціально та індивідуально визначеними якостями особистості як передумова професійного самовизначення учнівської молоді /В.В.Рибалка // Теорія і практика управління соціальними системами : філософія, психологія педагогіка, соціологія. - 2000. - №3. - С. 32-37.
23. *Синявський В.В.* Професійна орієнтація у реформуванні загальноосвітньої та професійної школи / В.В. Синявський // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2000. - №2. - С. 142-150.
24. *Солоза О.Г.* Рефлексия оснований профессиональной деятельности в игровом обучении / О.Г. Солоза // Психологическая наука и образование. - 2001. - №2. - С. 68-73.
25. *Тименко М.Л.* Методичні засади вивчення особистості з метою самостійного вибору учнем майбутньої професії / М.Л.Тименко // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту. - 2001. - №4. - С. 94-98.

Інтернет-джерела

1. *Кириченко В. В.* Психологічні основи професійної адаптації та вибору професії : Навчальний посібник / В. В. Кириченко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 110 с. http://eprints.zu.edu.ua/14888/1/Кириченко%20В.В.%20Психологічні_основи_профориєнтації.pdf
2. *Коропецька О.* Профориєнтація та профпідбір <http://194.44.152.155/elib/local/3231.pdf>

3. Професійна орієнтація : підручник [для студентів] / Єгорова Є. В., Ігнатович О. М., Кобченко В. В., Литвинова Н. І., Марченко І. Б., Мерзлякова О.Л., Синявський В. В., Татаурова-Осика Г. П., Шевенко А. М. ; [за ред. О. М. Ігнатович]. — Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 240 с. http://lib.iitta.gov.ua/709764/1/02_2650_Професійна%20орієнтація.pdf

4. *Острянко Т.С.* Профорієнтація та профдобір. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів спеціальності 6.130102 Соціальна робота / Т.С. Острянко. — Чернігів: ЧНТУ, 2016. — 46 с. <http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/11920/Профорієнтація%20та%20профдобір.Метод.реком.для%20організації%20сам.роботи.pdf?sequence=1&isAllowed=y>